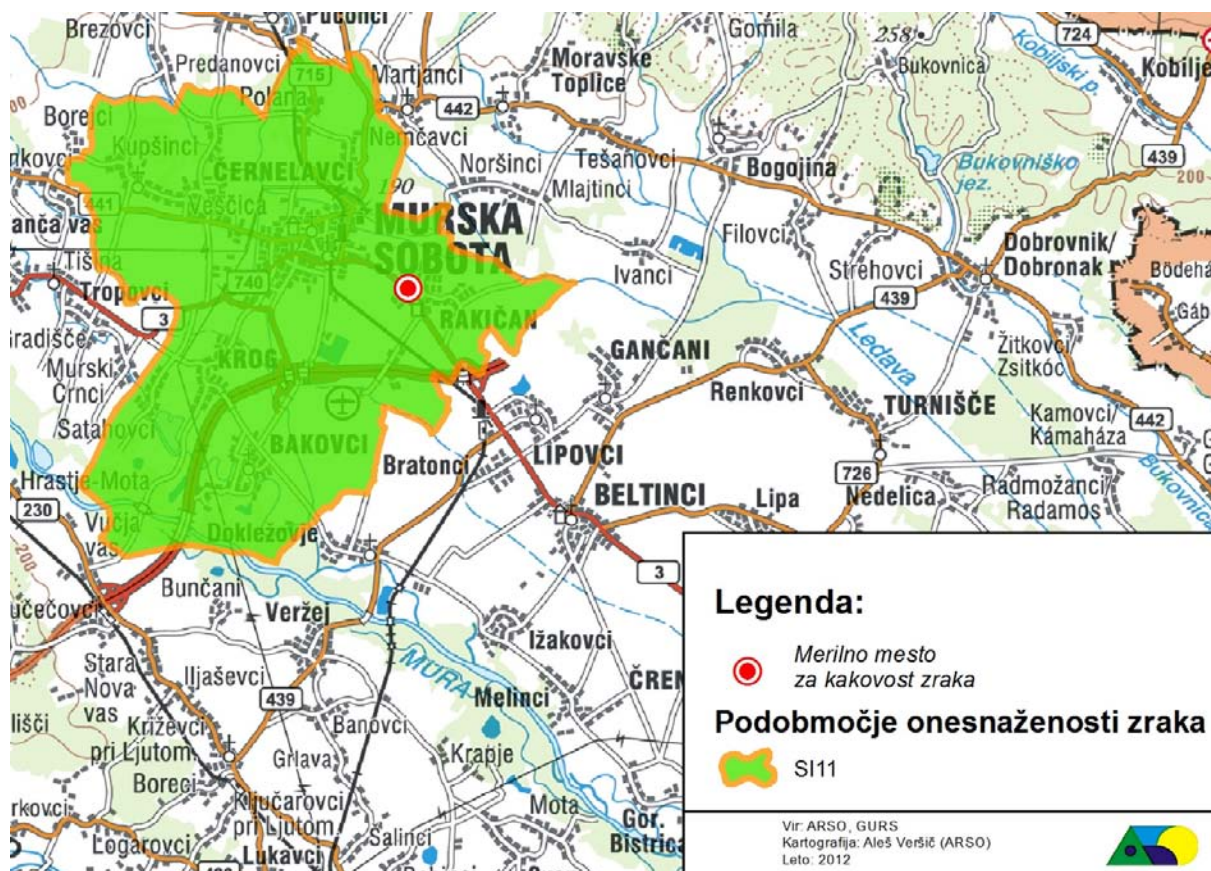

PRILOGA: Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaženosti, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov

1. Opis območja čezmerne onesnaženosti

Območje občine je s Sklepom o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 58/11) opredeljeno kot podobmočje SI11 v območju SI1 (panonsko območje). Na območju občine je preseženo dovoljeno število preseganj mejne dnevne koncentracije delcev PM_{10} , zato je to območje z Odredbo o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 50/11) uvrščeno v I. stopnjo onesnaženosti.

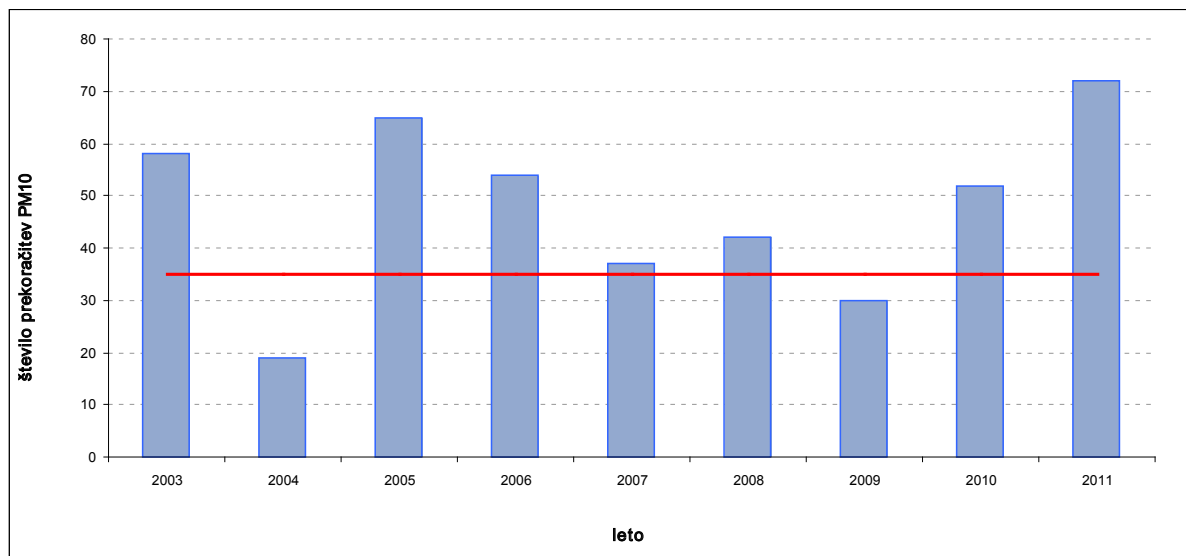

Slika 1: Zemljevid območja čezmerne onesnaženosti zraka z delci PM_{10} in merilno mesto

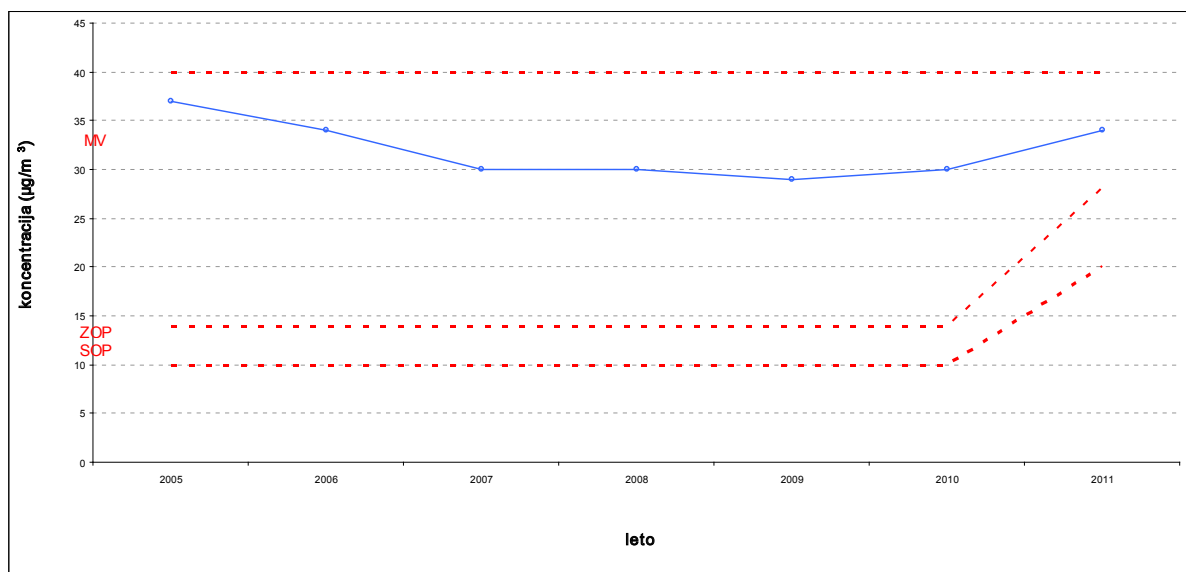
Na območju občine Murska Sobota na površini 64 km^2 živi 19.334 prebivalcev. Območje občine je ravninsko. Podnebje je celinsko. Območje je srednje prevetreno, letno je približno 90 dni z meglo. Zrak v jesensko-zimskem obdobju je večinoma hladen in suh. Pogosti so vetrovi iz vzhodne smeri. Lokalne temperaturne inverzije, kakor jih poznamo v osrednji Sloveniji, so redke, ker je Prekmurje del Panonske nižine. V situacijah, ko nad Panonsko nižino vztraja anticiklon več dni skupaj, nad celotno nižino nastane subsidenčna temperaturna inverzija in so razmere za razredčevanje emisij podobne kakor v kotlinah in nižinah osrednje Slovenije. Ob takšnih situacijah so temperature pogosto zelo nizke, kar pomeni povečano emisijo delcev iz individualnih kurišč in posledično visoke koncentracije delcev.

2. Raven onesnaženosti z delci PM₁₀

Raven onesnaženosti je podana s številom prekoračitev mejne dnevne koncentracije delcev PM₁₀ na merilnem mestu Rakičan pri Murski Soboti v obdobju 2003–2011 na sliki 2 in s povprečno letno koncentracijo PM₁₀ na merilnem mestu Rakičan pri Murski Soboti v obdobju 2005–2011, ki je podana na sliki 3.

Slika 2: Število prekoračitev mejne dnevne koncentracije PM₁₀

Slika 3: Povprečna letna koncentracija PM₁₀ (MV – mejna letna vrednost; SOP – spodnji ocenjevalni prag; ZOP – zgornji ocenjevalni prag)

Predpisana letna koncentracija v omenjenem obdobju ni bila presežena, vendar pa je bil v obdobju 2005–2011 presežen zgornji ocenjevalni prag (ZOP). Na območjih, kjer so koncentracije pod zgornjim ocenjevalnim pragom, se za ocenjevanje kakovosti zraka uporabi kombinacija meritev na stalnem merilnem mestu in tehnik modeliranja.

Dovoljeno število preseganj mejne dnevne koncentracije je preseženo. Presežen je tudi zgornji ocenjevalni prag. Do preseganj mejne dnevne koncentracije prihaja izključno v zimskem obdobju (od oktobra do aprila), kar je povezano z nizkimi temperaturami, vplivom individualnih kurišč in temperaturno inverzijo.

V zadnjih dveh letih je opazno povečan vpliv individualnih kurišč. Predvsem gospodarska in finančna kriza, ki je čedalje hujša, je veliko pripomogla k uporabi cenejših in s tem »nečistih« energentov – drva, premog, biomasa. Poleg tega se uporabljajo stare kurilne naprave s slabim toplotnim izkoristkom. Dodaten negativen vpliv imajo ne dovolj suha drva.

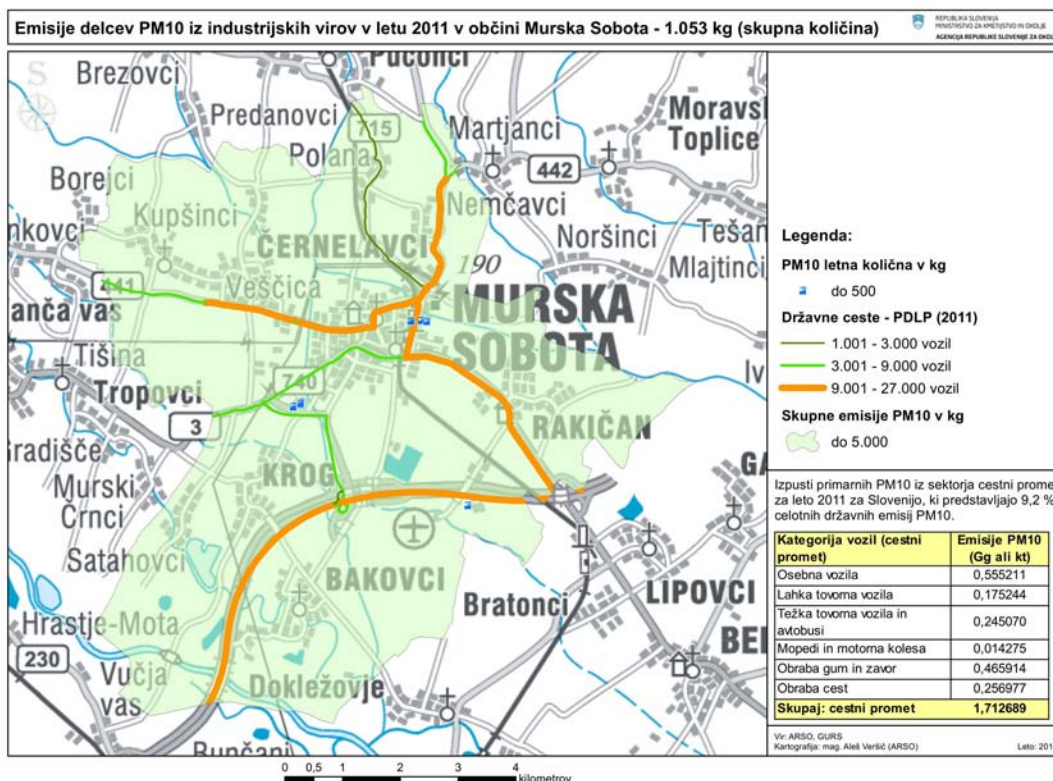
3. Viri onesnaževanja

Vir kg/leto

AP MS d. d.	celotni prah	32,40
Mlinopek d. d. Murska Sobota	celotni prah	478,00

Vir: Baza Remis, Agencija RS za okolje, podatki za leto 2010, link:

http://okolje.arso.gov.si/onesnazevanje_zraka/devices

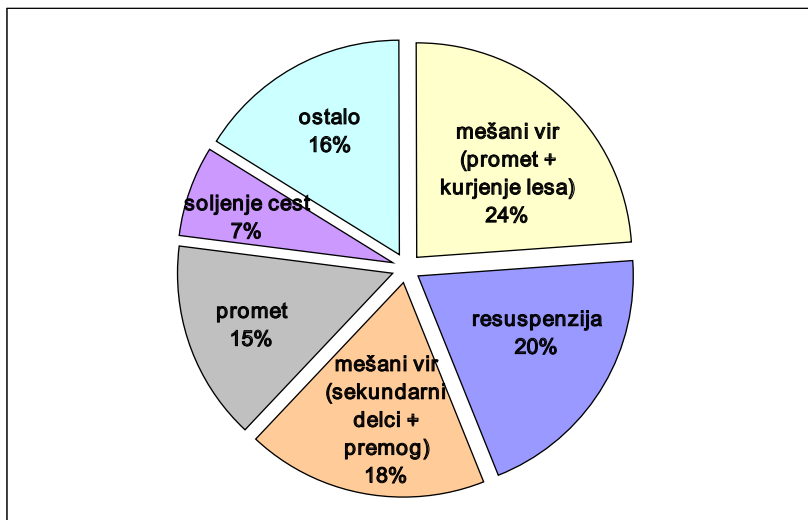

Slika 4: Kartografski prikaz emisij delcev PM₁₀ industrije in prometnih obremenitev državnih cest v letu 2011.

4. Vpliv virov na onesnaženost zraka

Na merilnem mestu Murska Sobota – Rakičan je bila izvedena analiza virov delcev PM₁₀.

V letu 2009 je bila izvedena na merilnem mestu Rakičan pri Murski Soboti opredelitev virov delcev PM₁₀. Razmerja med viri onesnaženosti zraka so prikazana na sliki 5.

Slika 5: Opredelitev virov delcev PM₁₀ v zimskem obdobju leta 2009

Največji delež s 24 % (~7,2 µg/m³) emisij delcev PM₁₀ v zimskem obdobju pripada prometu in kurjenju lesa. Policiklični aromatski ogljikovodiki PAH so kazalnik za promet in kurjenje lesa (biomasa, individualna kurišča na drva). V Avstriji so s študijo dokazali, da naj bilo razmerje za emisije PAH: 20 % prometa in 80 % kurjenje lesa. Poleg PAH je statističen model pri tem viru izpostavil še kadmij, ki je značilen kazalnik za promet (Sternbeck et al., 2002), kalij je kazalnik za kurjenje lesa (Morawska and Zang, 2001).

Naslednji vir z 20 % (~6,0 µg/m³) predstavlja resuspenzija. Resuspenzija je prah na cestah, ki se ponovno dviguje in je v večji meri posledica prometa, na tej lokaciji pa je tudi resuspenzija delcev s kmetijskih zemljišč, ki jih je v okolici merilnega mesta zelo veliko. Značilni kazalniki so aluminij, kalcij, železo in stroncij (Morawska and Zang, 2001). Tako velik delež resuspenzije je bolj značilen za poletni čas, saj resuspenzija delcev narašča glede na število zaporednih dni brez padavin, v dnevih s padavinami pa je skoraj zanemarljiva. Prav tako je manjša v zimskih mesecih, ko so tla zmrznjena. Ker pa je bilo v obdobju merjenja zelo malo padavin, tla niso bila pokrita s snežno odejo in tudi trajanje sončnega obsevanja in temperature so bile nad dolgoletnim povprečjem, je bilo pričakovati večji delež resuspenzije.

18 % (~5,4 µg/m³) delcev PM₁₀ je mešanica dveh virov, in sicer sekundarnih delcev in uporabe premoga. Sekundarni delci so delci, ki jih prinese od drugod in nimajo lokalnega vira, kazalnika sta sulfat in amonij. Galij, arzen in selen so kazalniki za kurjenje premoga (Morawska and Zang, 2001).

Četrty vir s 15 % (~4,5 µg/m³) v celoti pripada prometu. Kazalniki za promet so mangan, antimon, krom, molibden in baker (Allen et al., 2001, Harrison et al., 2003).

Zadnji vir s 7 % (~2,1 µg/m³) je prispevek soljenja cest (natrij in klorid).

16 % (~4,8 µg/m³) virov je neopredeljenih.

V splošnem Agencija za okolje Republike Slovenije za Slovenijo ocenjuje, da znaša prispevek virov, ki niso lokalni približno eno tretjino izmerjenih ravni delcev PM₁₀.

5. Ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti in odgovorni organi za izvajanje ukrepov

5.1 Ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije

5.1.1 Daljinsko ogrevanje kot oskrba energije s plinom, lesno biomaso in geotermalno vodo

5.1.1.1 Širitev odjema iz sistema daljinskega ogrevanja iz kotlovnice in toplarn

Na ravni mesta Murska Sobota občina vzpostavi usklajevanje in usmerjanje toplotne oskrbe mesta. Za potrebe občine se ta dejavnost organizira kot gospodarska javna služba.

Iz centralne kotlovnice na Lendavski ulici v Murski Soboti se razširi vročevod za ogrevanje javnih in zasebnih objektov na območje mestnega središča ter na območje Mojstrske ulice v Murski Soboti.

Izkorišča se energija, pridobljena iz kogeneracije na zemeljski plin (SPTE).

Vzpostavi se sistem daljninskega ogrevanja (dogrevanja) na geotermalno energijo iz vrtin SOB1 in SOB3g.

Nosilci ukrepa: država, občina, izvajalec gospodarske javne službe.

5.1.1.2 Povečevanje odjema iz sistema daljinskega ogrevanja

Občina bo pripravila načrt razvoja daljinskega ogrevanja tako, da bo daljinsko ogrevanje prednostni vir ogrevanja na območjih z večjo gostoto odjema. Občina v svojih aktih določi, da je za območja, kjer že obstaja ali je predvideno omrežje daljinskega ogrevanja, daljinsko ogrevanje prednostni način ogrevanja.

Cilj je, da se toplovod gradi oziroma širi v letih 2013 in 2014 in da se večina večjih odjemalcev nanj priključi pred kurilno sezono 2014/15.

Priključevanje objektov na sistem daljinskega ogrevanja se spodbuja s subvencijami za postavitve toplotne postaje in vročevoda. Sredstva za subvencijo zagotovijo država in lokalne skupnosti.

Nosilci ukrepa: država, občina, izvajalec gospodarske javne službe.

5.1.1.3 Opredelitev možnosti in spodbujanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso (DOLB) v primestnih naseljih in vaseh

V primestnih naseljih in okoliških vaseh je vzpostavljanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso ukrep, ki zaradi nadomestitve obstoječih, večinoma zastarelih ogrevalnih naprav, pripomore k izboljševanju kakovosti zunanega zraka. Občina določi območja, kjer je smiselna izgradnja mikro sistemov daljinskega ogrevanja na lesno biomaso. Občina aktivno sodeluje pri informiranju občanov in spodbujanju uveljavljanja obstoječih vzpodbud v ta namen.

Cilj je, da se do leta 2015 v občini vzpostavi najmanj en mikro sistem daljinskega ogrevanja na lesno biomaso, predvidoma v Bakovcih.

Nosilka ukrepa: občina.

5.1.1.4 Priključevanje objektov na plinovodno omrežje

Plin je okolju prijazno in najbolj kakovostno fosilno gorivo. Ker ima občina večinoma vzpostavljeno plinovodno omrežje, bo občane na določenih območjih spodbujala k priključevanju objektov. Občina v svojih aktih določi območja, na katerih se kot prednostno določi ogrevanje z zemeljskim plinom. Občina ob upoštevanju obstoječih koncesijskih pogodb zagotovi, da se plinovodno omrežje ne bo širilo na območja, na katerih se z občinski akti določi, da je daljinsko ogrevanje prednostni način ogrevanja. Plinsko omrežje se prav tako ne bo širilo na območja, kjer so možnosti za mikro sisteme za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso.

Koncesionar izvede širjenje plinskega omrežja v skladu s koncesijsko pogodbo in usmeritvami občine (da se plinovod ne širi na območja, določena za daljinsko ogrevanje).

Na tej podlagi bo koncesionar razširil priključevanje objektov na plinovodno omrežje na območjih naselij Rakičan, Nemčavci in Bakovci (slednji v delu, kjer ne bo daljinskega ogrevanja).

Nosilka ukrepa: občina.

5.1.2 Ukrepi na področju naprav za ogrevanje gospodinjestev

5.1.2.1 Dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z ustrežnejšimi kurilnimi napravami in drugimi načini ogrevanja z obnovljivimi viri energije

Zastarele kurilne naprave za ogrevanje gospodinjestev so eden izmed glavnih virov onesnaževanja zraka. Da bi spodbudili pospešeno zamenjavo zastarelih kurilnih naprav s sodobnejšimi, varnejšimi in varčnejšimi (energetska učinkovitost novih kurilnih naprav je najmanj 90 %) in hkrati upoštevali cilje za povečanje deleža obnovljivih virov v energetske bilanci na državni ravni, se v okviru razpisov države za spodbujanje vgradnje sodobnih kurilnih naprav na biomaso, toplotnih črpalk in drugih načinov uporabe obnovljivih virov energije za ogrevanje določijo ugodni pogoji. Deležu spodbud, ki veljajo za območje celotne države, se dodajo sredstva države in občin. Subvencije države in občine za območje, ki je v skladu z občinskimi akti predvideno za daljinsko ogrevanje ali za oskrbo z zemeljskim plinom kot prednostnima načina ogrevanja, ne bo mogoče dobiti.

Vgradnja kotlov na zemeljski plin ob istočasni priključitvi na sistem distribucije plina na območju, kjer je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina, se lahko spodbuja z dodatnimi subvencijami države in občine.

Nosilki ukrepa: država, občina.

5.1.2.2 Izobraževanje in vzpostavitev posebnega spletnega mesta za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah

Ministrstvo, pristojno za okolje, vzpostavi, vzdržuje in izboljšuje spletno mesto za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah. Občina vzpostavi povezavo na spletno stran tega ministrstva.

Za uspešno uporabo informacij s spletnega mesta se izvaja promocija spletnega mesta in se informacije sporočajo gospodinjstvom tudi na druge načine. Občina pred vsako kurilno sezono na krajevno primeren način oglašuje spletno mesto in v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za okolje, po svoji oceni na podlagi vsebin s spletnega mesta v gospodinjstva dostavlja ustrezna tiskana gradiva.

Ministrstvo pred začetkom kurilne sezone in v času povečanih možnosti slabše kakovosti zunanje zraka na posameznih območjih sporoči informacijo o pomembnosti pravilne uporabe lesne biomase kot goriva.

Nosilki ukrepa: država, občina.

5.1.2.3 Izvajanje poostrelega nadzora nad kurjenjem odpadkov v malih kurilnih napravah

Občina ozavešča uporabnike o škodljivosti kurjenja z neustreznimi gorivi v malih kurilnih napravah. Država izvaja poostren nadzor nad kurjenjem gorljivih odpadkov v malih kurilnih napravah. Država poveča učinkovitost delovanja dimnikarske službe za izvajanje tega ukrepa in izboljša sistem za izvedbo ukrepa.

Nosilki ukrepa: občina, država.

5.1.3 Horizontalni ukrepi

5.1.3.1 Lokalna energetska zasnova

Občina pri prenovi lokalne energetske koncepte med glavne usmeritve dokumenta vključi zahteve za varstvo zraka. Lokalna energetska zasnova mora temeljiti na učinkoviti rabi energije, pri zmanjšanju potreb pri oskrbi z energijo pa mora imeti daljinsko ogrevanje prednost pred individualnimi načini ogrevanja.

Nosilka ukrepa: občina.

5.1.3.2 Obveščanje in spodbujanje zmanjševanja toplotnih izgub stavb

Z zmanjševanjem toplotnih izgub stavb se zmanjšuje potreba po toploti za ogrevanje, sorazmerno s tem pa se zmanjšujejo tudi emisije zaradi ogrevanja. Energetska sanacija stavb je glavni dolgoročni ukrep za zmanjšanje onesnaženosti zraka. Dejavnosti energetske svetovalne službe ENSVET naj se okrepijo in nadgradijo, občina pa občane obvešča o možnosti in koristnosti uporabe energetskih nasvetov. Poleg tega občane obvešča o nepovratnih sredstvih in posojilih, ki jih država namenja za zmanjševanje toplotnih izgub stavb. Občina spodbuja tudi uvajanje energetske izkaznice stavb. Deležu spodbud, ki veljajo za območje celotne države, se dodajo sredstva države in občin.

Država v sodelovanju z občino spodbuja vključevanje zasebnih investitorjev v izvajanje ukrepov energetske prenove večstanovanjskih zgradb (energetsko pogodbeništvu).

Vzpostavi se organizirano energetske upravljanje objektov v občinski lasti.

Izvede se energetski pregled javnih objektov mesta:

OŠ I. – izdelano 2009,

OŠ III. – izdelano 2012,

OŠ IV. – izdelano 2012,

zgradba na Kardoševi 2, mestna uprava Mestne občine Murska Sobota, UE Murska Sobota in inšpekcijske službe – izdelano 2009,

OŠ II in podružnica Krog,

OŠ Bakovci,

vrtec Murska Sobota z osmimi enotami:

- Miške; Talanyijeva,
- gozdiček Štefana Kovača – predvidena novogradnja,
- Urška, Prešernova,
- Romano, Pušča,
- Krtek, Bakovci,
- Srnica, Krog,
- Veveričke, Rakičan,
- Gregorčičeva,

galerija Murska Sobota,

grad Murska Sobota,

dvorec Rakičan,

PIŠK,

vaški domovi: Bakovci, Krog, Černelavci, Satahovci, Markišavci, Nemčavci, Rakičan, Kupšinci, Veščica, Polana in Pušča,

Bergerjeva vila – stara glasbena šola,

Hartnerjeva vila – stari PIŠK;

na podlagi analiz se za te objekte pripravi poseben načrt energetske sanacije s prednostno izvedbo sanacije.

Občina za informiranje uporablja svetovanje v obliki elektronskih medijev, brošur ipd.

Nosilki ukrepa: občina, država.

5.1.3.3 Natančna evidenca malih kurilnih naprav

Izvajalci dimnikarske javne službe vzpostavijo in sporočajo evidence kurilnih naprav in izmerjenih vrednostih emisij dimnih plinov (vrsta, tip, starost, moč kurilne naprave, rezultati meritev dimnih plinov, vrsta goriva, vlažnost drv itd.). V ta namen ministrstvo, pristojno za okolje, zagotovi ustrezne enotne obrazce in programsko opremo ter določi skrbnika evidenc, ki se vzpostavijo za celotno Slovenijo. Država izvede povezljivost evidenc o nepremičninah Geodetske uprave Republike Slovenije in evidenc o energetskih izkaznicah stavb.

Nosilci ukrepa: država, izvajalci dimnikarske javne službe.

5.2 Ukrepi na področju prometa

5.2.1 Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni mesta

Občina ima izdelano prometno študijo sistema obvoznic mesta Murska Sobota ter sprejeti načrt trajnostne mobilnosti na območju mesta Murska Sobota. Prednostni ukrepi so naslednji:

- spodbujanje kolesarjenja z umestitvijo novih kolesarskih stez in peš prometa na vseh ravneh,
- izboljšanje sistema javnega potniškega prometa (kakovostne storitve, prestopne točke, informiranje, zagotavljanje varnosti),
- izboljšanje infrastrukture za invalide, da jim postane javni potniški promet fizično dostopen,
- izboljšanje dostopnosti šol, vrtcev, bolnišnice,
- zagotovitev večje prometne varnosti za šolajočo se mladino,
- zmanjšanje nasprotovanj med različnimi oblikami prometa,
- zmanjšanje negativnega vpliva prometa na zdravje,
- povečanje izbire ciljev potovanj s sistemom javnega potniškega prometa,
- zmanjšanje oziroma ustavitve rasti obsega cestnega prometa,
- uvedba druge proge mestnega avtobusa v naslednjih treh letih,
- urejanje mirujočega prometa. Občina se zavzema za uporabo zbranih parkirnin za ukrepe spodbujanja javnega potniškega prometa in drugih ukrepov za zmanjševanje onesnaženosti zraka,
- razbremenitev prometa v središču mesta z izgradnjo potrebnih obvoznice okrog mesta Murska Sobota.

Nosilki ukrepa: občina, država (v delu, ki se nanaša na obvoznice in spodbud JPP).

5.2.2 Nadgradnja mestnega potniškega prometa

Občina izboljša učinkovitost mestnega potniškega prometa z naslednjimi ukrepi:

- uvede brezplačen mestni avtobus,
- prenovitev mestnega potniškega prometa s ponovno določitvijo prog in povečanjem pogostnosti voženj zlasti v času prometnih konic (za prihod in odhod delavcev in šolajoče mladine),
- zagotovitev primerne stopnje informiranosti uporabnikov na postajališčih,
- povečanje števila prog in izboljšanje pogostnosti avtobusov,
- izboljšanje kakovosti in ugleda storitev javnega potniškega prometa,
- spodbujanje delodajalcev in zaposlenih k uporabi javnega potniškega prometa za prevoz na delo,
- vključevanje delodajalcev v pripravo vozniških redov,
- promocija storitev in spodbujanje uporabe javnega potniškega prometa pri otrocih,
- zagotavljanje prometne in osebne varnosti,
- prilagajanje spremenjenim gospodarskim in družbenim razmeram.

Nosilka ukrepa: občina.

5.2.3 Zagotovitev parkiranja koles na železniških postajališčih

Občina zagotovi izgradnjo in ureditev parkirišč na železniški postaji za parkiranje koles in uredi parkirišča za kolesa pred najbolj obiskanimi javnimi stavbami v mestu ter na drugih območjih parkiranja koles.

Nosilka ukrepa: občina.

5.2.4 Nadgraditev obstoječih postaj/postajališč JPP za večjo prometno varnost in standarde kakovosti storitev JPP

Občina zagotovi izboljšanje povezav pločnikov do avtobusnih postajališč in ureditev varnih dostopov. Nadgradi avtobusno postajo, da bo zadoščala sodobnim standardom in bo lahko dostopna tudi invalidom. Zagotovi pokrito zavetišče na vseh postajališčih, poveča standarde vzdrževanja avtobusne postaje in postajališč.

Kakovostno omrežje JPP se zagotovi: – z uvajanjem prednosti v prometu za vozila javnega potniškega prometa, – s pregledom omrežja javnega potniškega prometa zaradi izboljšanja pokritosti celotnega mesta z dovolj pogostimi vožnjami, – z izboljšanjem možnosti prestopov med mestnimi in primestnimi avtobusi ter vlaki.

Nosilka ukrepa: občina.

5.2.5 Trajnostna parkirna politika

Občina zagotovi stimulirana parkirišča na železniških postajah in drugih območjih za parkiranje avtomobilov in uporabo javnega potniškega prometa z obrobja mesta v središče mesta (park & ride).

Nosilka ukrepa: občina.

5.2.6 Urejanje javnega potniškega prometa

Ob obnovi voznega parka izvajalca JPP se pospešeno izvaja zamenjava vozil, ki ustrezajo najmanj standardu EEV ali Euro 6. Ukrep se podpira s subvencijami države.

Izvede se uvedba enotne vozovnice, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za promet.

Za povečevanje deleža javnega potniškega prometa se prilagodi vozni red z možnostjo povečanja pogostnosti odhodov mestnih avtobusov z uvedbo informacij na elektronski tabli in prilagodi vozne rede avtobusov šolskim urnikom.

Posebna pozornost se nameni povezavam naselij z železniškimi postajami za zadovoljitev potreb po mobilnosti dnevnih migrantov, pri čemer je treba zagotoviti večjo točnost in zanesljivost železniškega prometa. Vozni redi in povezave rednih in šolskih prog prevozov se dodatno uskladijo.

Nosilci ukrepa: občina, država, prevoznik.

5.2.7 Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov in trajnostne mobilnosti

Subjekti javnega sektorja in gospodarstva na območju občine za svoje potrebe izdelajo mobilnostne načrte, v katerih določijo ukrepe za povečanje trajnostne mobilnosti:

- odgovorno rabo avtomobila, portal za dogovore o skupnih vožnjah,
- spodbujanje hoje z načrti pešpoti, službenim dežnikom, garderobami,
- spodbujanje kolesarjenja z varnimi kolesarnicami, službenim kolesom, kolesarju prijaznim delovnim mestom,
- spodbujanje uporabe JPP z informacijami o povezavah, potovalnim načrtom,
- zmanjševanje potovalnih potreb z delom na domu, gibljivim delovnim časom, telekonferencami,
- drugi ukrepi na predlog nosilca naloge.

V letih 2013 in 2014 ta načrt izdelajo subjekti javnega sektorja: občine državnih organov ter drugi subjekti javnega sektorja in gospodarstva.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z drugimi pristojnimi ministrstvi do konca leta 2013 pripravi enotne usmeritve za izdelavo načrtov z vzorcem načrta in ga pošlje vsem subjektom javnega in gospodarskega sektorja na območju občine.

Občina načrte izdelava do konca leta 2013, državni organi ter drugi subjekti javnega sektorja in gospodarstva pa v prvi polovici leta 2014.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva na območju občine morajo medsebojno uskladiti ukrepe iz svojih načrtov.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva izvajanje ukrepov iz načrta intenzivirajo tako, da se bo načrt v celoti izvajal najmanj do konca leta 2015.

Občina skupaj z drugimi javnimi ustanovami nadaljuje z že začetimi aktivnostmi trajnostne mobilnosti, kakor so zeleni prihod na delo, uporaba službenih koles. Občina je skupaj z Zavodom za zdravstveno varstvo pripravila nasvete za pešačenje in pripravila načrt kolesarskih poti.

Nosilci ukrepa: občina, država, posamezni subjekti javnega sektorja in gospodarski sektor.

5.2.8 Preusmeritev tovornega prometa na železnico

Zaradi večjega števila tovornega prometa, ki ga uporabljajo predvsem večji industrijski obrati, ki delujejo v industriji, se ocenjuje, da so emisije prahu iz tovornega cestnega prometa dokaj visoke, zato jih je treba bistveno zmanjšati. Preučijo se možnosti, da se večji del tovornega prometa preusmeri na železnico.

Nosilci ukrepa: država, občina, izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju občine, in Gospodarska zbornica Slovenije.

5.2.9 Optimizacija zimskega posipanja in soljenja cest

Ceste se bodo v čim večji meri plužile, da bo manjša potreba po posipanju. Ceste se bo posipalo le s soljo (natrijevim kloridom) oziroma s soljo z dodatki kalcijevih in magnezijevih kloridov. Posipanje z drobljenimi kamnitimi agregati je dopustno samo v izjemnih primerih posebnih vremenskih situacij. Ti izjemni primeri se opredelijo v planih zimske službe. Navedeno velja tudi za posipanje površin za pešce. Posip s kamnitimi agregati se še vedno dopusti na malo ali zelo malo obremenjenih cestah nižjega reda na makadamskih voziščih, kjer bi drugačen način zimskega vzdrževanja povzročal prevelike težave pri odvijanju prometa. Ti odseki cest morajo biti opredeljeni v planih zimske službe.

Nosilki ukrepa: občina, država.

5.2.10 Poostren nadzor nad izvajanjem predpisa, ki ureja nalaganje in pritrjevanje tovora v cestnem prometu

Država bo izvajala poostren nadzor nad izvajanjem predpisa, ki ureja nalaganje in pritrjevanje tovora v cestnem prometu.

Nosilka ukrepa: država.

5.2.11 Komunalna vozila in taksi služba

Komunalna podjetja v mestu uporabljajo novejša vozila. Preuči se pospešena obnova voznega parka komunalnih služb z električnimi vozili in vozili, ki ustrezajo najmanj standardu EEV ali Euro 6.

Občina določi pogoje za taksi službo, ki bodo prispevali k zmanjšanju prašnih delcev.

Nosilci ukrepa: občina, izvajalci občinskih komunalnih javnih služb.

5.2.12 Dodatni ukrepi na področju prometa:

Občina izvaja načrt umirjanja prometa – uvajanje »cone 30« na mestnih ulicah, kjer je veliko žrtev prometa in so najbolj ranljivi otroci.

5.3 Ukrepi na drugih področjih

5.3.1 Izvajalci gospodarskih dejavnosti

Izvajalce gospodarskih dejavnosti se z odlokom dodatno finančno ne obremenjuje z aktivnostmi, ki imajo za posledico večje finančne obremenitve poslovanja. Zaradi tega so aktivnosti opredeljene kot priporočene.

Nosilci ukrepov: izvajalci gospodarskih dejavnosti (pravne in fizične osebe), ki imajo svoje obrate na območju občine, ter gospodarska in obrtno podjetniška zbornica.

5.3.1.1 Uveljavitev sistema ravnanja z okoljem

Izvajalci gospodarskih dejavnosti izvedejo usposabljanje za uveljavitev sistema ravnanja z okoljem v vseh podjetjih (po lastnih finančnih in kadrovskih zmožnostih), ki vključujejo pripravo načrta za usposabljanje, organizacijske prilagoditve in investicije.

5.3.1.2 Spodbujanje tehnologij BAT

Izvajalci gospodarskih dejavnosti v okviru BAT spodbujajo tehnologije, ki najmanj obremenjujejo zrak z delci PM₁₀.

5.3.1.3 Zmanjševanje prašenja pri prevozu sipkega tovora

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo, da prevoz sipkega tovora v glavnem poteka v pokritih tovornjakih ali cisternah.

Pri pretovoru trdnih snovi je treba paziti na:

- popolno ali v pretežni meri zaprtje prostorov, kjer se izvaja pretovor;
- odsesavanje lijakov na presipnih mestih;
- uporaba učinkovitih sistemov filtriranja in zbiranja delcev iz ubežnih emisij (filtri);
- kontrolirano delovanje odsesovalnih naprav;
- uporaba vetrobranov pri pretovoru na odprtem;
- prepoved pretovora pri visokih hitrostih vetra (določiti mejo v m/s);
- prilagajanje višine iztresa spreminjajoči se višini nasutja;
- prašenje – megličenje z vodo na izstopnih odprtinah in v zbirnih lijakih;
- tesnjenje mest, kjer lahko nastane ubežna emisija.

Priporoča se, da izvajalci gospodarskih dejavnosti v večji meri in po lastnih zmožnostih zagotavljajo kontrolirano izvajanje pretovora sipkega tovora v cisterne, s čimer se zmanjšajo enkratni izpusti sipkega tovora v okolico. Priporoča se tudi zagotavljanje naslednjih aktivnosti: zapiranje strojev in druge opreme za obdelavo trdnih snovi (mletje, mešanje).

5.3.1.4 Zaščita površin z različnimi odprtimi materiali

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zaščitijo in preprečujejo odnašanje prašnih delcev z vseh odprtih površin zemljišč.

5.3.2 Ozelenitev mesta

Na površine rastlin se adsorbirajo delci in na ta način pripomorejo k znižanju koncentracij PM₁₀ v zraku. Rastline absorbirajo tudi druge polutante, kakor so dušikovi oksidi in ozon in tako pripomorejo k izboljšanju kakovosti zraka. Zelene površine prispevajo tudi k zmanjševanju mestnega toplotnega otoka, izboljšajo mikro klimo in so eden izmed ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam. Obstoječe zelene površine v mestu se skrbno varujejo, hkrati pa se pri načrtovanju novih zelenih površin upošteva njihov pomen za kakovost zraka tako pri obsegu novih zelenih površin kakor tudi pri izbiri vrst zasajenih rastlin. Posebna pozornost se namenja zasajevanju območij ob avtocesti.

Nosilki ukrepa: občina, država.

5.3.3 Izobraževanje in ozaveščanje

5.3.3.1 Vzpostavitev posebnega spletnega mesta za kakovost zraka

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino vzpostavi spletno mesto za kakovost zraka z naslednjimi vsebinami:

- pomen kakovosti zraka;
- pomen čistega zraka za zdravje;
- letni podatki o preteklih emisijah in temeljne značilnosti teh emisij glede na čas (analize, trendi ipd.) in podatki o učinkih ukrepov;
- viri emisij po skupinah (male kurilne naprave, promet, industrija in drugi viri),
- ukrepi za izboljšanje kakovosti zraka, ki jih lahko v vsakodnevnem življenju izvajajo posamezniki in gospodinjstva;
- kratkoročni ukrepi, ki so predvideni pri nekajdnevem zaporednem in visokem preseganju mejnih vrednosti;
- dostop do tega odloka;
- povezave na druga spletna mesta s področja vsebin kakovosti zraka (EU, organizacije civilne družbe s področja kakovosti zraka, evropska mesta in regije);
- povezave na spletna mesta občine v zvezi s kakovostjo zunanjega zraka (<http://www.murska-sobota.si/ob%C4%8Dinski-program-varstva-okolja>;
<http://www.murska-sobota.si/energetska-zasnova-mestne-ob%C4%8Dine-murska-sobota-0>;
<http://www.murska-sobota.si/s-kolesom-po-mestu-okolici>;
<http://www.murska-sobota.si/mestni-avtobus-sobočanec>);
- kontaktni podatki.

Za uspešno uporabo informacij s spletnega mesta se izvaja promocija spletnega mesta in se informacije sporočajo gospodinjstvom tudi na druge načine.

Nosilki ukrepa: država, občina.

5.3.3.2 Izvajanje stalne medsektorske sociološko-ekonomske analize kot podlage za načrtovanje ukrepov

Ministrstvo, pristojno za okolje, izvaja stalno medsektorsko sociološko-ekonomsko analizo o socioloških, ekonomskih in drugih okoliščinah ter pogojih za ravnanje ljudi in gospodinjstev glede kakovosti zraka. Na podlagi rezultatov analize je treba letno čimbolj natančno načrtovati uporabo virov za izboljšanje kakovosti zraka ter spremembe načrtov za kakovost zraka.

Nosilka ukrepa: država.

5.3.3.3 Izobraževanje in ozaveščanje o kakovosti zunanjega zraka

Ministrstvo, pristojno za okolje, in občine skupaj izvedejo akcijo izobraževanja in ozaveščanja javnosti o kakovosti zraka in o tem odloku takoj po sprejetju tega odloka.

Nosilki ukrepa: država, občina.

5.3.4 Zmanjševanje ognjemetov na območju mestne občine

Občina izvede ozaveščanje prebivalstva o škodljivem učinku ognjemetov na onesnaženost zraka s PM_{10} .

Nosilka ukrepa: občina.

5.3.5 Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte

Občina zagotovi vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v svoje akte tako, da načrtovanje in izvajanje aktov zajema tudi ukrepe za boljšo kakovost zunanjega zraka iz tega odloka in drugih predpisov, ki vplivajo na kakovost zraka.

Nosilka ukrepa: občina.

5.4 Kratkoročni ukrepi

Kratkoročni ukrepi se izvajajo zaradi skrajšanja obdobij s preseženimi dnevnimi mejnimi vrednostmi PM_{10} v zunanjem zraku. Kratkoročni ukrepi vsebujejo priporočila občanom in institucijam, da v okviru svojih možnosti začasno zmanjšajo emisije delcev pri uporabi prometnih sredstev in kurilnih naprav za ogrevanje ter drugih naprav, ki oddajajo večje količine delcev.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino pripravi zloženko s priporočili občanom za zmanjševanje emisij PM_{10} v času prekomerne onesnaženosti s PM_{10} , vključno s priporočili o ravnanju v času prekomerne onesnaženosti za zmanjševanje vplivov na zdravje. Zloženka vsebuje tudi druge informacije o onesnaženosti zraka na območju občine.

Nosilci ukrepa: občina, država, povzročitelji obremenitve.

6. Drugi podatki

V skladu z 1.10 točko priloge 7 Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11) so vsi razpoložljivi podatki ali njihovi viri, ki niso vsebovani v tem odloku, objavljeni na spletni strani ministrstva, pristojnega za okolje (http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/zrak/).